

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND BUSINESS CULTURE: A GLOBAL ASPECT

Давидчук С. М., аспірант
Куцмус Н. М., д.е.н., професор
*Поліський національний університет
м. Житомир, Україна*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-080-3-9>

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ НА ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ

Процес глобалізації сучасної світової економіки веде до формування все більш холістичної економічної системи світового господарства, в якій відносини її підсистем, елементів і суб'єктів визначаються активно зростаючою взаємозумовленістю, взаємозалежністю та взаємодією. Глобалізаційні процеси при цьому підсилюються відкритістю національних економік і лібералізацією систем зовнішньоекономічних відносин держав. Тенденції розвитку бізнесу в Україні повинні реалізовуватися паралельно з технологічними трендами глобального простору та адаптуватися до сучасних викликів. З огляду на це, забезпечення конкурентоспроможності вітчизняних суб'єктів підприємництва визначає необхідність прийняття нестандартних рішень та підходів, еволюції усталених форм ведення бізнесу, генерування управлінських інновацій, інвестицій в освіту та науку в контексті розвитку креативного потенціалу сучасної молоді та забезпечення інклюзивності як базового принципу глобального розвитку.

Дослідженням інституційних та соціально-економічних рамок глобалізації економіки та безпосередньо її впливу на ведення підприємницької діяльності присвячено низку робіт науковців та практиків, зокрема Дж. Стігліца, Дж. Сороса, І. Білої, О. Гріш-нової, А. Колота, Е. Лібанової, Л. Лісогора, Н. Пітель, І. Причепи, А. Філіпенка, Т. Швед, Л. Шевченка та ін. Незважаючи на

отримані результати вказаних авторів та багатоаспектність їх наукових напрацювань, потребує розширення науковий базис розуміння впливу глобалізаційних процесів на розвиток підприємництва в Україні.

Сучасні умови розвитку підприємництва диктують гостру потребу розробки економічної стратегії, яка б дозволила країні в майбутньому отримати гідне місце у глобальній економіці. У світовому рейтингу за рівнем глобалізованості Україна займає 44 місце (значення індексу – 74,95)¹, це свідчить про те, що глобальне економічне середовище України на світовому ринку знаходиться не на високому рівні.

Глобальні перетворення та інтеграційні процеси змінюють акценти в конкурентній боротьбі, трансформуючи умови та інструменти зростання та розвитку. Більшість вітчизняних підприємств не готові до ведення своєї діяльності на висококонкурентних світових ринках та не здатні до формування ресурсного базису власного розвитку з урахуванням зростаючих вимог споживачів, спровокованих лібералізаційними змінами бізнес-простору. Відновлення економіки та її поступове зростання має ґрунтуватись на розбудові високотехнологічного підприємницького сектору та підвищення його конкурентоспроможності на європейському та глобальному ринках [3].

Підприємництво є джерелом стійкого економічного зростання, стабільності суспільства та забезпечення зайнятості в країні, що безпосередньо впливає на підвищення рівня та якості життя населення. Стабілізація та зростання економіки неможливі без розвитку бізнесу, розробки та застосування ефективних механізмів стимулювання підприємницьких ініціатив на національному рівні з урахуванням вимог і тенденцій глобального бізнес-середовища, кращих світових практик та підходів держави їх підтримки. Водночас, в умовах глобалізації світової економіки державне регулювання підприємництва набуває особливих рис. Загальною тенденцією є зменшення обсягів та вагомості

¹ За даними інформаційного порталу Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/268168/globalization-index-by-country>.

державного впливу на підприємницьку діяльність та відмова від прямих засобів регулювання розвитку національних підприємств, а також:

- пропагування принципів підприємницької свободи та демократії, акцентування на домінантності прав приватної власності та її перевагах, лібералізації діяльності суб'єктів підприємництва, направлених на дерегуляцію економіки;

- уніфікація правових норм регулювання підприємництва, адаптація нормативно-правової бази до міжнародних, світових стандартів розвинених країн світу;

- спрямованість дій держави на розвиток національних корпоративних структур, здатних представляти країну на світовій арені та підтримувати баланс в сфері міжнародної конкуренції;

- високий рівень зрощення державних органів влади та корпоративних структур, поширення лобізму, як практики ведення бізнесу;

- підвищення інноваційної спрямованості зусиль держави в сфері регулювання підприємницької діяльності [4].

Ефективність підприємництва безпосередньо залежить від раціонально спланованої та організованої роботи щодо виходу на іноземні ринки у довгостроковій перспективі. Розробка стратегії і тактики визначається оптимально здатністю до освоєння іноземних ринків, опрацювання конкретних завдань, формування стратегій, детермінованих особливостями регіону експансії бізнесу тощо. За відсутності стратегічного управління підприємством в умовах вимог та можливостей глобального простору можливе виникнення ряду проблем, пов'язаних з:

- невмінням позиціонувати діяльність бізнес-суб'єкта як комплексний процес, де оперативні зміни безпосередньо відображаються на стратегічних змінах;

- втратою правильної виробничо-господарської орієнтації внаслідок слідування короткостроковим інтересам;

- неможливістю визначення запитів, інтересів та потреб цільової аудиторії на ринку;

– послабленням або втратою стабільних конкурентних позицій [2].

Через вплив процесів глобалізації, інтеграції та інформатизації сучасної міжнародної торгівлі, вітчизняні підприємства змушені приймати якісні управлінські рішення незалежно від того, діє на них система стратегічного менеджменту чи ні. Ключовими рушійними силами впливу глобалізації світової економіки на підприємництво в умовах гіперконкуренції можна вважати зниження економічних бар'єрів, зростання міжнародної торгівлі та інвестицій, збільшення масштабів виробництва глобально-орієнтованого продукту, використання цифрових технологій, впровадження глобальних систем якості та стандартів продукції.

Таким чином, глобалізація світової економіки стала причиною реструктуризації підприємництва в Україні, тобто докорінної перебудови і перерозподілу сил в умовах міжнародної конкуренції. Участь структур малого і середнього бізнесу в міжнародних кластерах, альянсах та інших об'єднаннях дозволяє здійснювати ефективний трансфер технологій і знань, впровадження інновацій, обмін досвідом в галузі управління, що, в кінцевому рахунку, позначається на розвитку підприємництва в цілому.

Література:

1. Global Employment Trends for Youth 2020: Technology and the future of jobs. URL: https://www.ilo.org/global/publications/books/WCMS_737648/lang-en/index.htm (дата звернення: 15.03.2021).
2. Пітель Н.Я. Особливості стратегічного управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства в умовах глобалізації. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2015. № 87 (2). С. 120-128.
3. Причепя І.В. Перспективи розвитку підприємництва в Україні за умов глобалізації та євроінтеграції : дис. ВНТУ, 2017.
4. Швед Т.В., Біла І.С. Вплив глобалізації на розвиток національних підприємств: теоретичні аспекти. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 2(1). С. 81-89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vsed_2013_2%281%29_14 (дата звернення: 18.03.2021).